

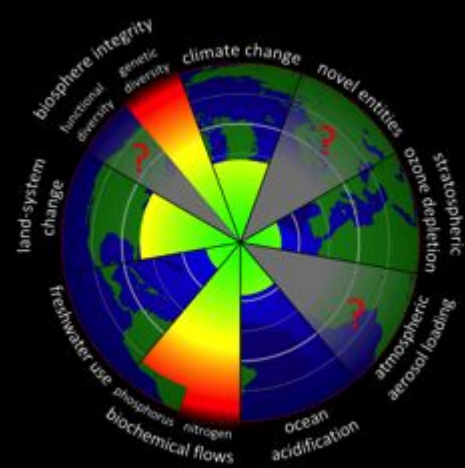
Forbruk og grønt skifte - kan veksten fortsette?

Dag O. Hessen

Inst. Biovitenskap, UiO

**Centre for
Biogeochemistry
in the Anthropocene**

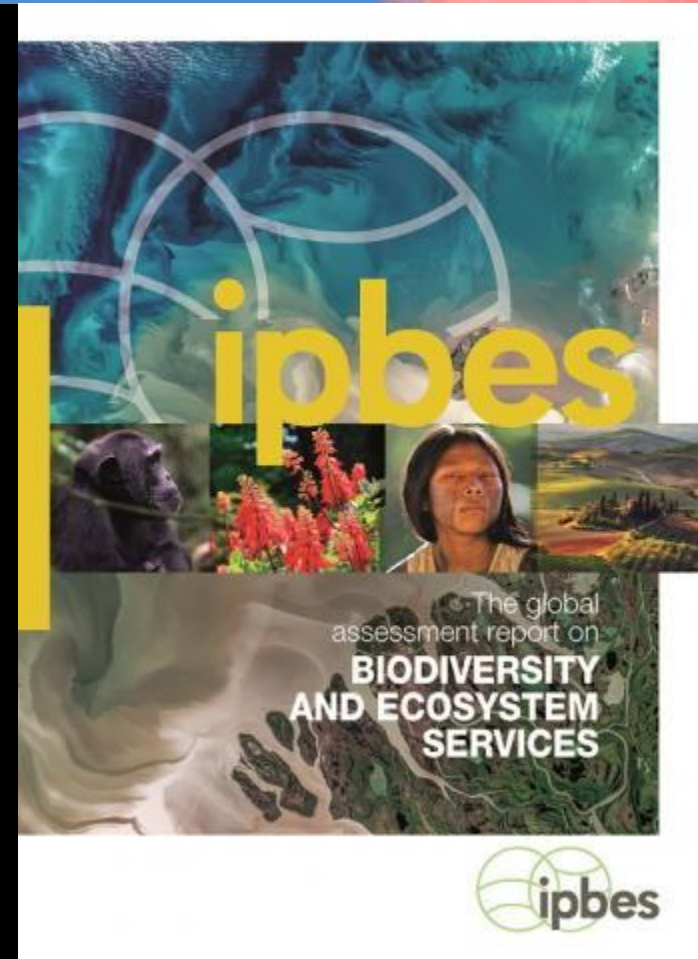
Antropocen – menneskets æra

- Atmosfærens CO_2 har nådd 420 ppm, rest-kapasiteten opp til $1.5^\circ\text{C} = 400 \text{ Gt CO}_2 = 7\text{-}8$ år
- Verdens dyrebestander er redusert med 70% på 40 år. Vektforhold mellom landlevende pattedyr: mennesker 36%, husdyr: 60%, ville dyr: 4%
- “Earth Overshoot Day”: kontoen tømt 29.07 (midten av april for Norge...)

Både klima og naturtap

- Verden er varmere enn den har vært på 125 000 år, CO₂ høyest på 2 millioner år, vi passerer 2 grader om 30 år – med dagens kurs. Mer ekstremere: hetebølger, brann, flom...
- Dette dreier seg om *både* klima og naturtap, og vårt forbruk er grunnleggende årsak til begge.

WWF Living Planet Report

ECOLOGICAL FOOTPRINT

UNITS:
Global hectares

REDUCTION
NEEDED: **70%**

MATERIAL FOOTPRINT

UNITS:
Tonnes per year

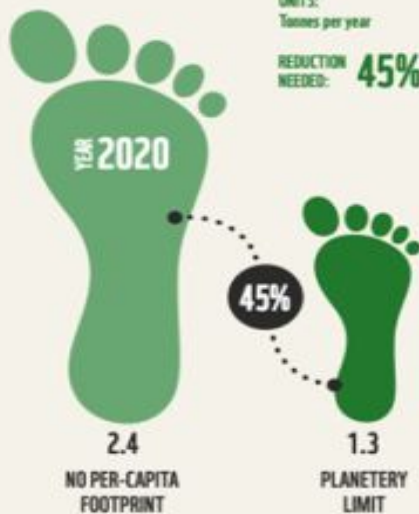
REDUCTION
NEEDED: **76%**

BIOMASS FOOTPRINT

UNITS:
Tonnes per year

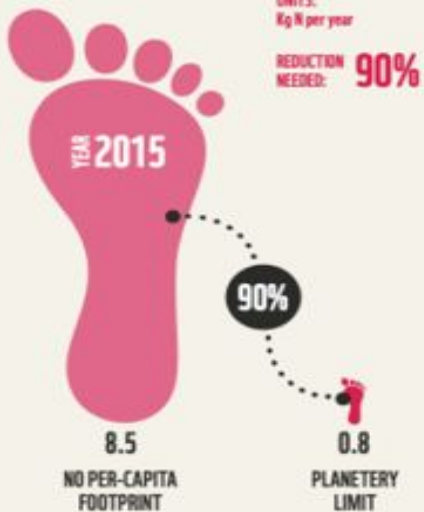
REDUCTION
NEEDED: **45%**

PHOSPHORUS FOOTPRINT

UNITS:
Kg N per year

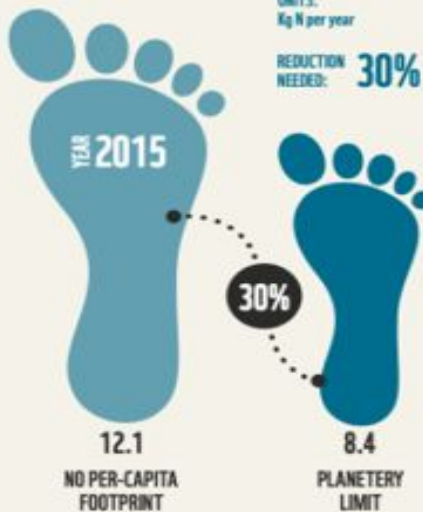
REDUCTION
NEEDED: **90%**

NITROGEN FOOTPRINT

UNITS:
Kg N per year

REDUCTION
NEEDED: **30%**

GREENHOUSE GAS FOOTPRINT

UNITS:
Tonnes CO2e per year

REDUCTION
NEEDED: **80%**

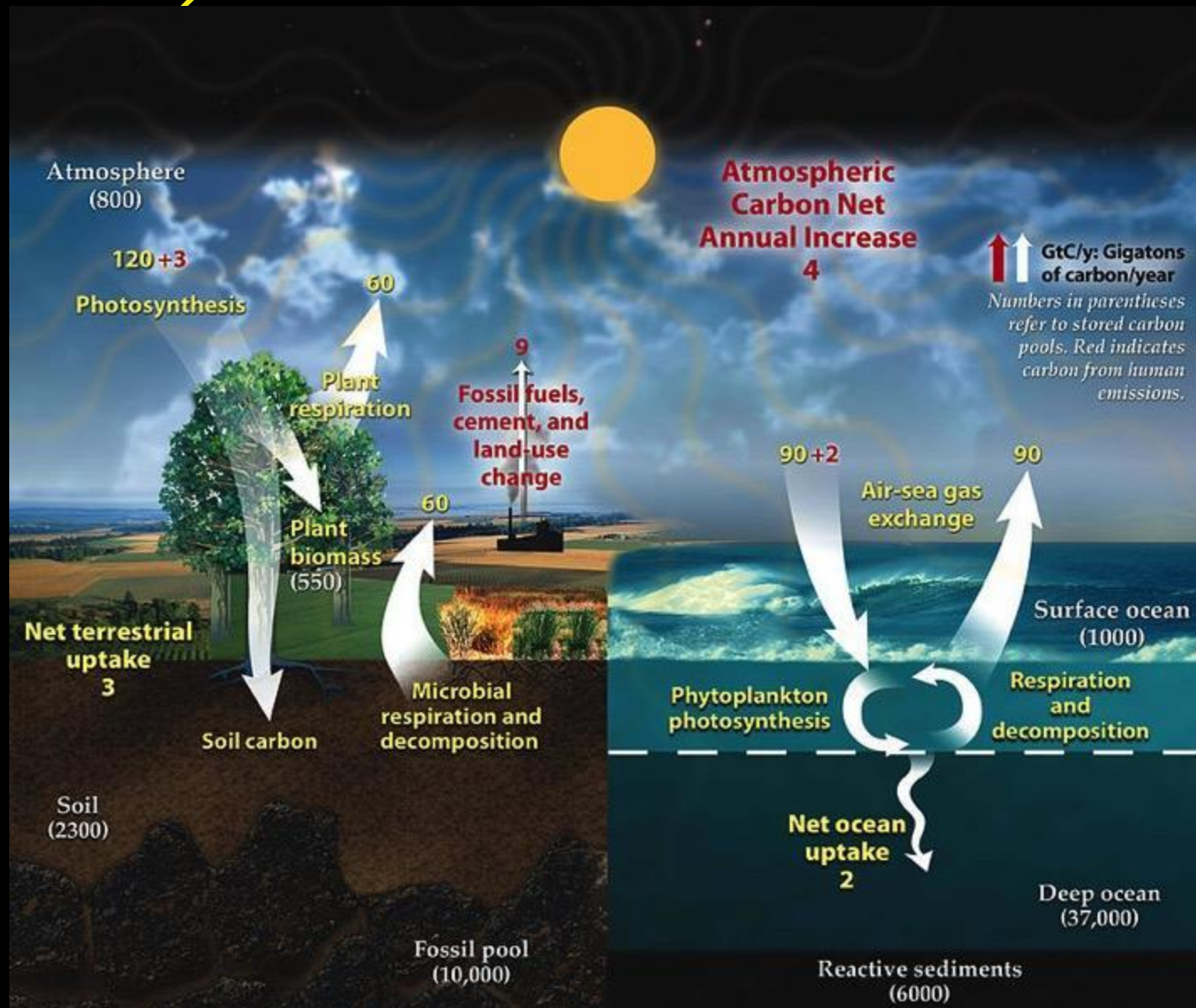

Verden går ikke under og noe blir bedre....

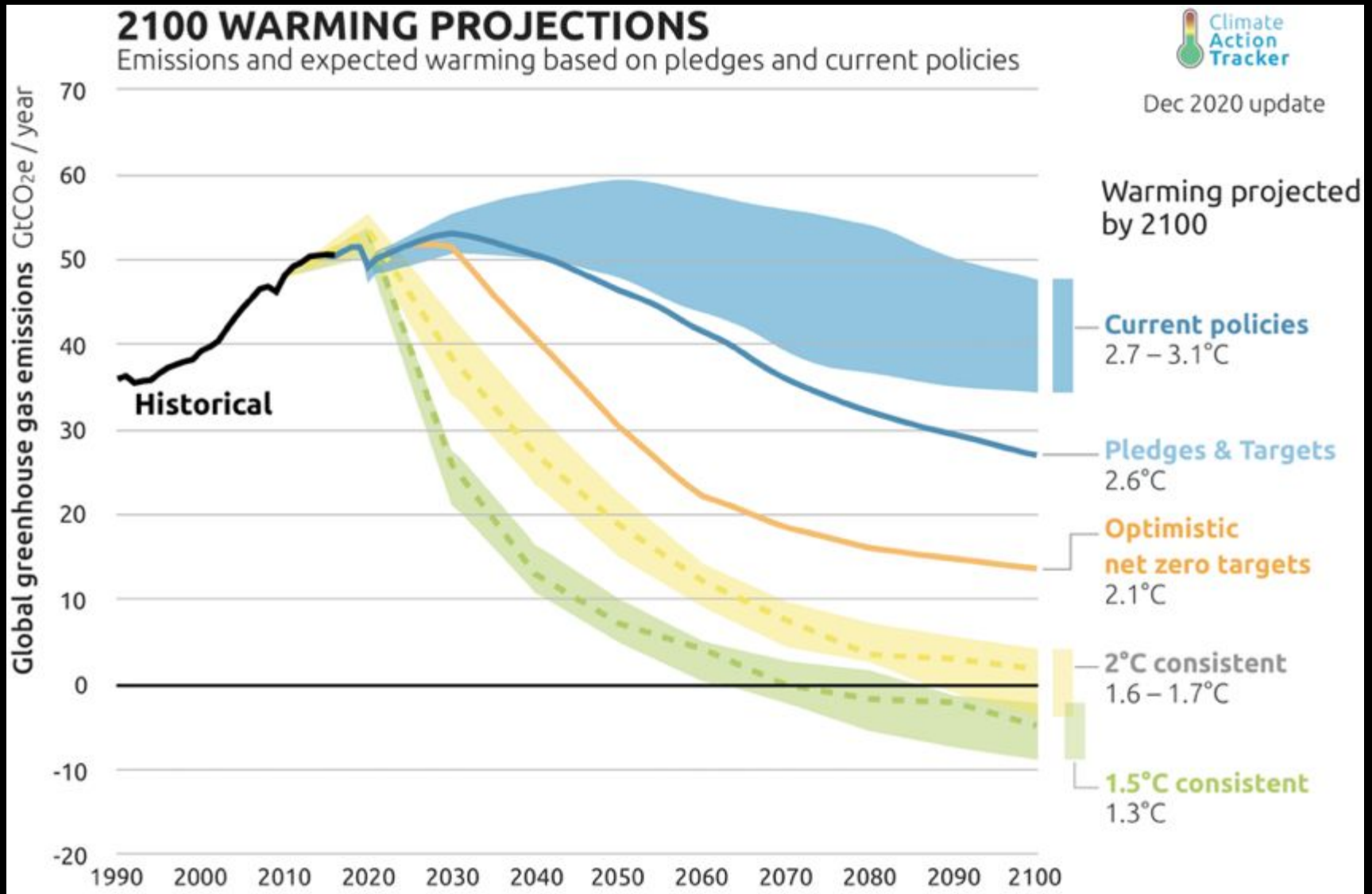
- Miljøbevisstheten er bedret
- Renseteknologien er bedret
- Sterkt reduserte utslipp av en rekke miljøgifter
- Noen store seire: Forsuring, ozon, visse miljøgifter

“Klima og natur skal være en ramme rundt all politikk”
(Hurdalplattformen)

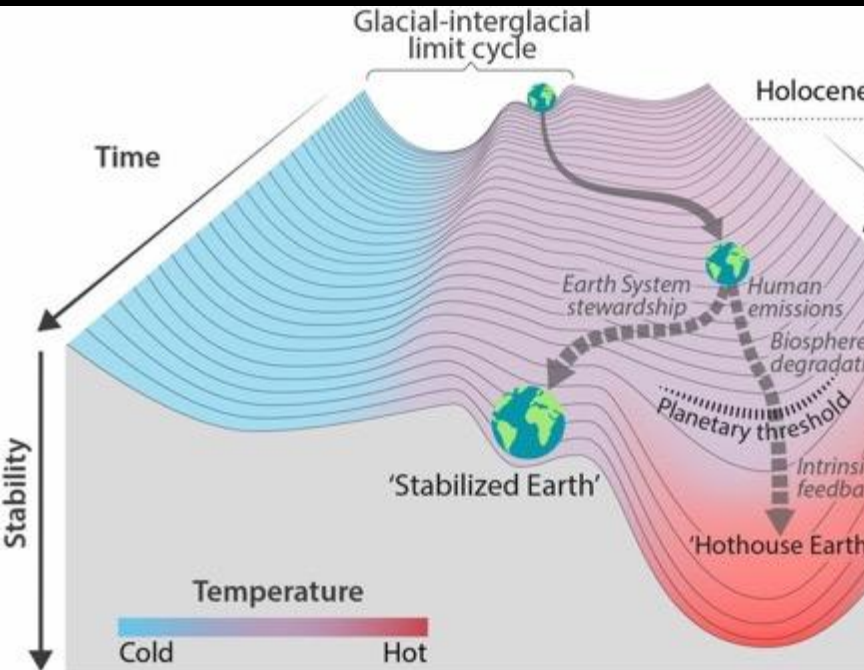
CO₂, klima og økosystemer

1,5 °C er umulig, men ikke gi opp...

Farlige v

Global Tipping Points

Report 2023

Led by:

University of Exeter

Global Systems Institute

Funded by:

BEZOS EARTH FUND

<https://global-tipping-points.org>

Klima, naturtap og risiko

THE LANCET

REVIEW | VOLUME 398, ISSUE 10311, P1619-1662, OCTOBER 30, 2021

The 2021 report of the *Lancet* Countdown on health and climate change: code red for a healthy future

Marina Romanello, PhD • Alice McGushin, MSc • Claudia Di Napoli, PhD • Paul Drummond, MSc • Nick Hughes, PhD •

Louis Jamart, MSc • et al. [Show all authors](#)

Published: October 20, 2021 • DOI: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(21\)01787-6](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(21)01787-6) •

UK Ministry of Defence identifies climate change and resource use among the highest risks to defence and security

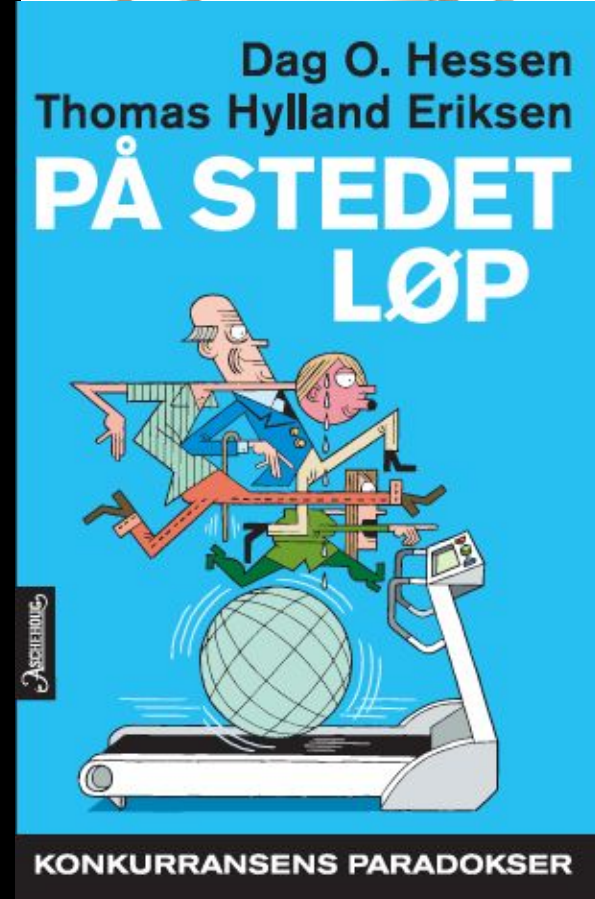
CO₂ kan prises, men hva med natur?

An aerial photograph of a Norwegian landscape, showing a mix of green forests, a body of water at the bottom, and several wooden houses with red roofs on a hillside. A large, semi-transparent mosaic of small, square images of various natural scenes (forests, mountains, water) is overlaid on the center of the image. In the middle of this mosaic is a solid black rectangle containing white text.

**Norge i rødt,
hvitt og grått**

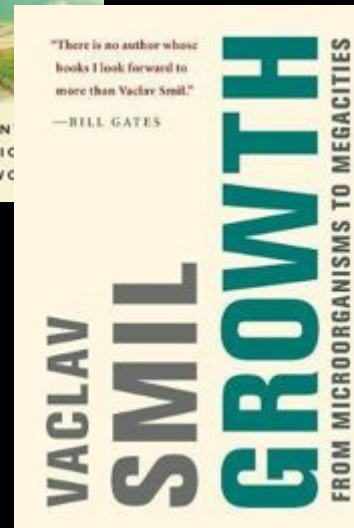
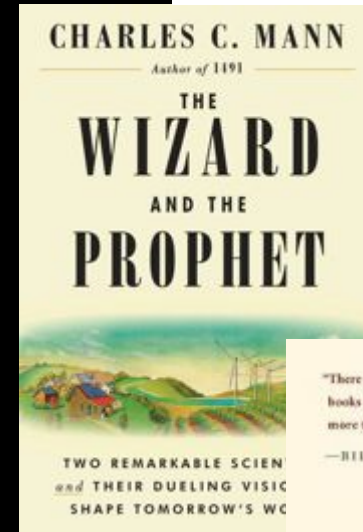
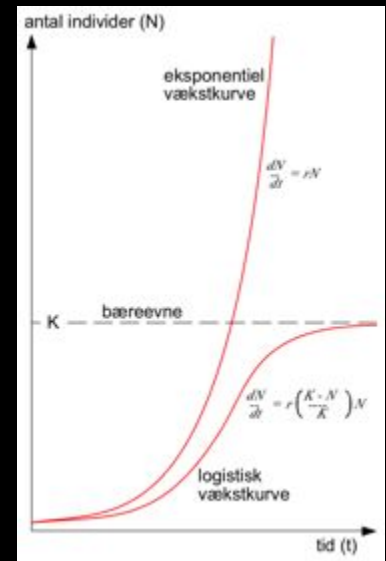
Produktkarusellen

- Bedre og billigere produkter, eller først og fremst billigere og dårligere?
- Eller bare mer av alt, og fornyelse med stadig høyere turtall?
- MÅ vi bytte ut furumøblene fordi teak er in?
- Vi går fortsatt på 3 for 2, selv når vi ikke trenger noen

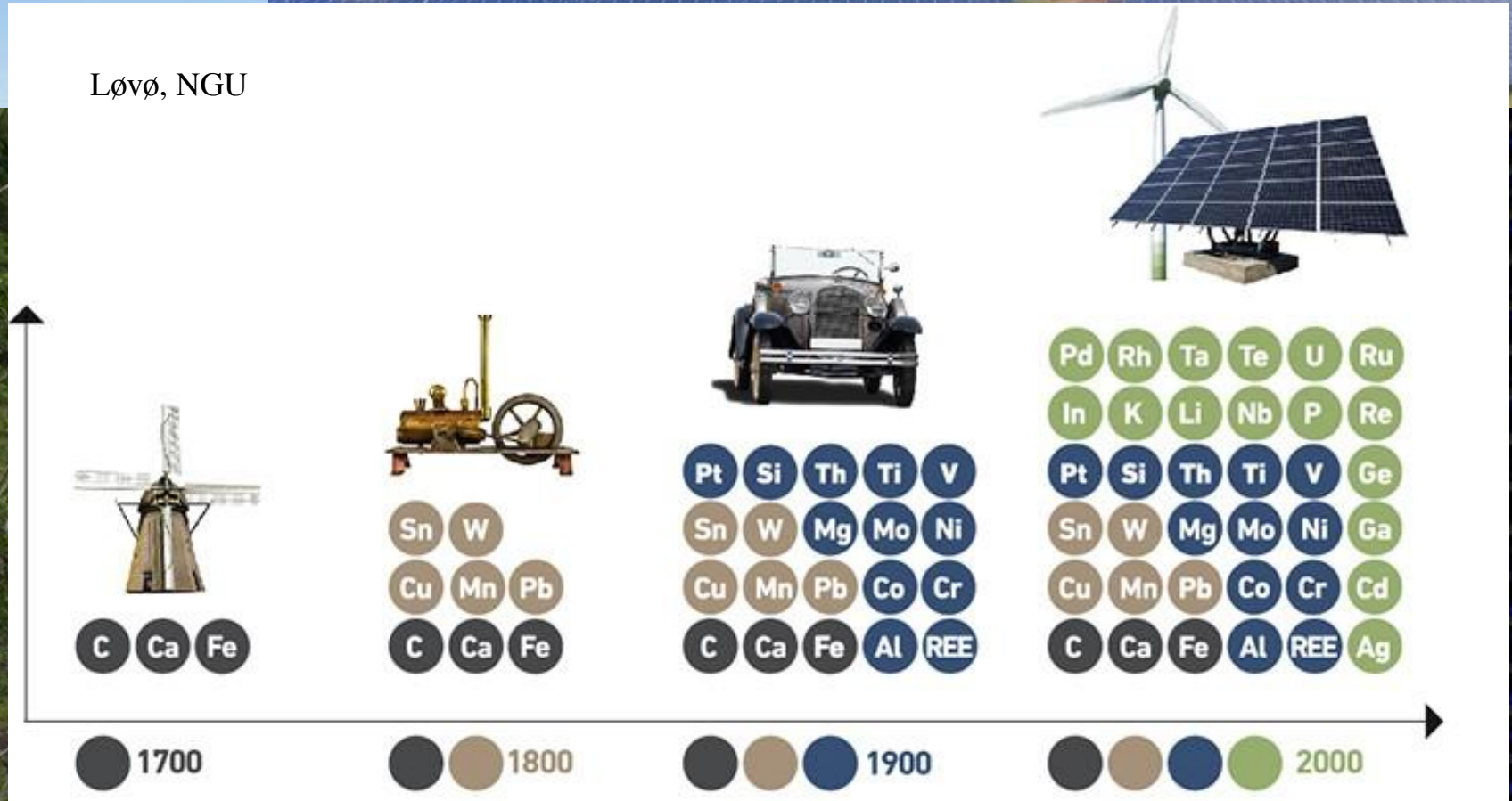
Trollmenn og profeter

- Problemene er knyttet til vekst – kan vi også vokse oss ut av problemene?
- Hvor reelt er *frikobling*?
- Næringslivet som veivisere?
- Kan vekst i byggenæringen overhodet bli bærekraftig mht klima og areal?
- Diskonteringen og tidshorisont

Grønt er ikke alltid grønt

Løvø, NGU

Resirkulering og sparing: eks byggnæring

- Arkitektur og byutvikling legger de fysiske rammene for samfunnet. Samtidig står byggebransjen for 40% av energibruken, 40% av materialressursene og 40% av klimagassutslipp.
- I Norge: 80 TWh energi og 65 TWh elektrisitet. Innsparing: > 30 TWh? Mål: 10 TWh innen 2030
- Betongindustrien må tenke nytt (og gjør det også)
- Bygg må stå 100 og ikke 30 år, og rehabiliteres
- Oppvarming – og i økende grad avkjøling krever nye byggematerialer

Nordmenn og forbruk

Positive til et lavere forbruk

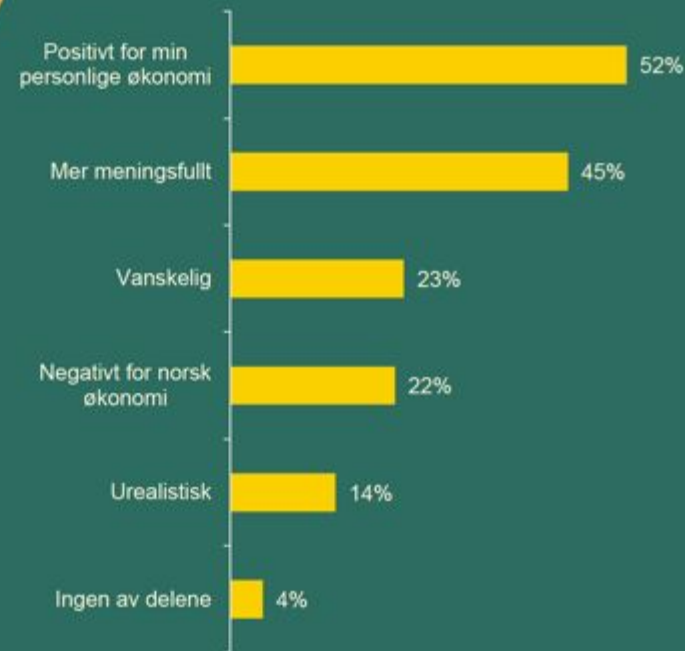
Lavere forbruk kan være positivt og lønnsomt

I følge tall fra en undersøkelse Opinion gjorde for Framtiden i våre hender (FIVH) sommeren 2021 mener majoriteten at et liv med lavere forbruk vil være positivt for dem selv. Først og fremst av økonomiske grunner, men omtrent halvparten mener også at et liv med mindre forbruk vil være mer meningsfullt.

De under 30 mener i større grad enn andre at et liv med mindre forbruk vil være vanskelig. I denne aldersgruppen er mange i en etableringsfase og trenger flere ting. Studenter føler de lever på sparebluss, mens hjemmeboende unge synes det er gøy å bruke penger på klær og nye trender. Samtidig er de den gruppen som i størst grad mener dette ville vært positivt egen økonomi.

De over 60 mener i størst grad at et liv med mindre forbruk ville vært mer meningsfullt. Dette er en aldersgruppe som har det meste og er mer interessert i å kvitte seg med noe av alt de allerede har.

At mange oppfatter et liv med mindre forbruk som mer meningsfullt kan også skyldes et kulturelt vippepunkt. I følge tall fra Opinions Consumer Stories (CS) sier 4 av 10 at de gjerne vil ha et enklere liv, med færre eiendeler og mer fokus på bevissthet og tilstedeværelse. En undersøkelse om *Gjenbruk av klær* fra Virke (2022) viser eksempelvis at 8 av 10 nordmenn har kvittet seg med klær det siste året.

Et liv med mindre forbruk hadde vært: Kryss av for alle du er enig i (FIVH)

Hvor godt eller dårlig passer disse utsagnene som beskrivelse av deg selv? Jeg vil gjerne ha et enklere liv, med færre eiendeler og mer fokus på bevissthet og tilstedeværelse (CS)

Kilder: Framtiden i våre hender (FIVH): Klimaundersøkelse 2021, Virke: Gjenbruk av klær 2022, Opinion: Consumer Stories (CS) 2022

Sosiale vippepunkter

Målet for samfunnet – og hva er et godt liv?

**The Greatest
Threat to Our
Planet is the
Belief That
Someone Else
Will Save it**